

A Berzsényi Dániel Megyei és Városi Könyvtár 2017. évi beszámolójának és 2018. évi munkatervének értékelése

1. Általános megállapítások a beszámoló egészéről

A **Berzsényi Dániel Könyvtár Vas megye kulturális életének meghatározó szereplője**. A különböző célcsoportok igényeinek teljesítésével, közösségi szinterek és tájékoztató fórumok teremtésével **hozzájárul a helyi kultúra, művelődés és tudományos élet színvonalának emeléséhez, a lakosság kulturális, közösségi, rekreációs, tanulási és információs igényeinek kielégítéséhez**.

2. Szakpolitikai célok megjelenése, teljesülése, ezzel kapcsolatos megállapítások.

A beszámoló alapján megállapítható, hogy **a szakpolitikai célok megvalósultak** 2017-ben, a Berzsényi Dániel Könyvtár a kulturális alapellátás kiterjesztésének megyei szinten kiemelt szereplője. A könyvtári feladatok mellett az intézmény a helytörténeti kutatás jelentős fórumaként könyvkiadói szerepet is vállal.

3. Szervezeti helyzet – kritikus pontok.

A menedzsment a lehetőségekhez mérten igyekezett kezelni az évek óta állandósult létszámihiányból fakadó problémákat, pozitív fejlemény, hogy a nyugdíjba vonuló munkatársak helyét sikerült szakirányú felsőfokú végzettséggel rendelkező munkatársakkal betölteni. Az olvasószolgálatos és feldolgozó munkakörök megosztása a rendelkezésre álló humán erőforrás jobb kihasználását teszi lehetővé, a technikai, könnyen betanítható feladatokra az önkéntesek, közfoglalkoztatottak és iskolai közösségi szolgálatosok alkalmazása ideiglenesen szintén megfelelő megoldás. Fontos feladat továbbra is, hogy a könyvtár vezetősége a fenntartóval való egyeztetés nyomán tegyen kísérletet új munkatársak felvételére.

Örömteli, hogy a fenntartó a könyvtár működésének elismeréseként kitüntette az igazgatót, ezzel elismerve az intézmény eredményességét is.

4. Alapfeladatok teljesülése, szolgáltatás kínálat, kritikus pontok.

A könyvtár szolgáltatásai megfelelnek a megyei hatókörű városi könyvtárral szemben támasztott követelményeknek. A heti 64 órás nyitva tartás megtartása a szűkös személyi állomány mellett is nagyon fontos, különösen a munkaidőn túli órákban, amelyek a használók számára is alkalmasabbak a könyvtárlátogatásra. További fontos, ugyanakkor létszámfüggő feladat, hogy a könyvtár elérhetőségét a nyári zárva tartási napok csökkentésével lehetne javítani.

5. Intézményi terek és fejlesztések – kritikus pontok

Az új könyvtárárpület 2002-es átadása óta eltelt időszakban változtak annyit a használói igények, hogy kisebb léptékű változtatások váljanak szükségessé. Az intézmény folyamatosan figyelemmel kíséri a használói igények alakulását és megfelelően reagál rá. Az asztalok és székek számának csökkentésével kényelmes beszélgető sarkok kialakítása is a közösségi terek kialakítása irányába tett fontos lépés.

6. Gyűjtemény

A gyűjtemény fejlesztés mértéke enyhén csökkent az előző évekhez képest. A könyvtár a kurrens igényekhez való alkalmazkodás jegyében a zenei (56%) valamint az audiovizuális gyűjteményt (82%) kevesebb tétellel gyarapította, mint az előző években, és mint amelyet előzetesen tervként előirányoztak. Ezzel szemben a folyóiratok gyarapodása 16%-kal, a nemzetiségi állományé 28%-kal nőtt az előző évhez képest. Az intézmény – hasonlóan az előző évhez – tovább növelte a kötelezpéldányként beszerzett dokumentumainak a számát. A kötelezpéldányok beszerzése mellett nagy figyelmet és forrásokat kell biztosítani a helyi szempontból releváns tartalmak, és további friss művek beszerzésére, mert ez a könyvtár legfőbb vonzereje. A könyvtár azonban összességében ugyanannyi forrásból (22,15 millió forint) 11%-kal kevesebb dokumentumot tudott beszerezni. Az gyűjtemény minőségének fenntartásához szükséges az állománygyarapítási keretek folyamatos emelése.

Az apasztott dokumentumok nőtt mind az előző évhez, mind pedig a 2017-re vonatkozó tervekhez képest, ez is fontos elvégzendő feladat az állomány frissítése érdekében. A gyűjtemény a használók szemében az egyik legközvetlenebbül

érzékkelhető minőségi kritérium, így annak frissen tartása, valamint a kurrens igényekhez való igazítása nagyon fontos cél.

7. Elektronikus könyvtár – tevékenységi megállapítások

A Berzsenyi Dániel Könyvtár az előző években is nagy hangsúlyt fektetett az elektronikus könyvtári tevékenységekre. Az intézmény rendelkezik digitalizálási stratégiával.

Az előző évekhez képest nőtt a digitalizált dokumentumok száma valamennyi dokumentumtípusra kiterjedően. A könyvtár a digitalizált tartalmak online elérhetővé tételével nagyban hozzájárul a digitalizálás eredményeinek megjelenítéséhez, a kulturális tartalmak szolgáltatásához.

8. Innovatív elemekről terv – értékelés

A beszámolóban felsorolt innovatív elemek között világosan látszik, hogy az intézmény nagy szerepet szán a használói kreativitás kibontakoztatásának, az irodalom és a művészetek új szempontú, élményszerű megközelítésének. A folyamatos, újabb és újabb felhasználói igényekre reflektáló innovatív szolgáltatási elemek megvalósítása jól jellemzi a könyvtár modern korszerűségét.

9. Infrastruktúra – kritikus pontok, megállapítások

A központi épület terei megfelelnek a korszerűség igényeinek, a legfontosabb felújításokat elvégezték. Kritikus pontok nincsenek. Elkészült a központi épület energiamegtakarítási intézkedési terve, melynek javaslatai alapján megrendelhetők az épületben található klímaberendezések cseréjét.

10. Projektek

A pályázati forrásokból megvalósított projektek száma, az elnyert összegek nagyságrendje és a megpályázott források mértéke nem csökkent az elmúlt évekhez képest. Az elnyert pályázati támogatások döntő része a Nemzeti Kulturális Alap forrásainak megszerzését jelentette, de aktívan részt vesz a könyvtár az Én könyvtáram Projekt tevékenységében is.

11. Képzés – kommunikáció

A korszerű könyvtári szolgáltatásoknak nagyon fontos eleme a felhasználóképzés, amelyre továbbra is nagy figyelmet kell fordítani. Szép eredmény a könyvtár által szervezett képzések és az azokon résztvevők számának emelkedése, előbbi 6, utóbbi 25%-kal.

12. Minőségirányítás

Az intézmény folyamatosan érvényesíti a minőségmenedzsment szemléletet, erre utal az elégedettségmérésben résztvevők számának emelkedése, a társadalmi partnerek megszólításával kapcsolatos tevékenységi kör, a Minőségirányítási Tanács működtetése és az önértékelés elvégzése. A beszámolóban leírtak alapján a könyvtár szinte készen áll a Minősített Könyvtár címre való pályázásra. Ehhez azonban a pályázati kiírás visszavonása és módosított megjelentetése miatt szükséges az önértékelés újbóli (KMÉR alapján történő) elvégzése, és a Könyvtári Intézet által minőségmenedzsmenttel kapcsolatosan közzétett dokumentumok felülvizsgálata.

Az önértékelés eredményeiben való öröndetes javulás pozitív fejlemény, amely minden bizsonnyal a folyamatok és a partnerkapcsolatok állandó javulásának, fejlesztésének köszönhető.

13. Rendezvények

Valamennyi célcsoport vonatkozásában, minden rendezvénytípus esetében nőtt mind a résztvevők, mind pedig az alkalmak száma. Az összes programon résztvevők számának 8%-os növekedése azt sugallja, hogy a közönség a könyvtárra egyre inkább úgy tekint, mint közösségi térre, ahol a könyvek, információk hozzáférhetőségén túl változatos információs, kulturális és rekreációs lehetőségekkel lehet találkozni. Kifejezetten fontosak a Vas megye értékeit bemutató, helyi identitást erősítő és a különböző célcsoportok, különösen a romák számára szervezett programok. Legjelentősebb mértékben a családoknak szervezett rendezvényeken résztvevők száma nőtt, a 2016-os évhez képest 29%-kal. A családok a könyvtárak közösségépítő tevékenysége szempontjából az egyik legfontosabb célcsoportot jelentik, másrészt a családokon keresztül válhatnak új olvasókká azok is, akik eddig nem tértek be a könyvtárba.

14. Kiadványok, tudományos munka

Az Életünk című irodalmi, művészeti és kritikai folyóirat kiadói tevékenysége évek óta része a könyvtár napi munkájának. A munkatársak nem szánhatnak munkaidőt kifejezetten csak a kutatásra, ennek ellenére sikerült növelni a publikációk, a megszervezett konferenciák, a konferenciákon résztvevők, az intézmény által kiadott dokumentumok számát az előző évhez képest. A munkatársak által készített publikációk, a konferencialátogatások és a képzéseken való részvételük azonban elmarad az előző évhez képest. Fontos feladat, hogy a könyvtár ne csak mások munkái számára teremtsen fórumot, jóllehet ez is nagyon fontos, hanem a saját tudományos produktumok tekintetében is vezető szerepet töltsön be Vas megye tudományos életében.

15. PR

A Berzsényi Dániel Könyvtár szolgáltatásairól, azok igénybevételének feltételeiről folyamatos tájékoztatást nyújt a megye lakosságának a honlapján és a megyei sajtótermékekben. A szakszerű kommunikáció is hozzájárul a könyvtárról alkotott új kép kialakításához, a használati adatok növekedéséhez.

16. Területi ellátás

A Kult. tv. 66.§ alapján a könyvtár valamennyi területen elvégezte a területi feladat-ellátási kötelezettségeit. Jelentős eredmény, hogy Vas megyében 2017-ben sem volt ellátatlan település. A megállapodás alapján, központi támogatás felhasználásával megvalósított kistélepülési könyvtári szolgáltatások ténylegesen az élet minőségének javulását eredményezik az érintett településeken, ezzel a könyvtár jelentős mértékben járul hozzá a mai éllethez, munkavégzéshez, tanuláshoz szükséges kompetenciák elsajátításához. A könyvtár a Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer (KSZR) keretében és azon túl is szervezi a megye könyvtárainak együttműködését, rendszeres konzultációt biztosít, igazgatói értekezleteket és továbbképzéseket tart a megye könyvtárosainak. A KSZR előző évi működéséről a könyvtár külön beszámolót készít a jogszabály előírásának megfelelően.

17. Gazdálkodás – kritikus pontok, megállapítások

Az intézmény gazdálkodásában mind a kiadások, mind pedig a bevételek oldalán az előző évekhez hasonló nagyságrendű, de azt szinte minden ponton meghaladó összegeket találunk. A kiadások és a bevételek különbsége meghaladja a 37 millió forintot.

18. Partnerség, önkéntesség

A helyi nevelési, oktatási intézményekkel való jó kapcsolat nyomán sok diák vett részt iskolai közösségi szolgálaton az intézményben. A tavalyi évhez képest tovább sikerült növelni az iskolai közösségi szolgálatos diákokat küldő intézményekkel kötött megállapodások számát is. A könyvtár kapcsolatrendszere kiterjedt, a helyi társadalomban és a szakmában is mély beágyazottságról tanúskodik. Határon túli partnerintézményekkel való az együttműködés már több évtizedre tekint vissza. Ezeket sikerült mind tartalmában, mind intenzitásában fejleszteni.

19. Mutató táblák értékelése – kritikus pontok, megállapítások

A könyvtárhasználattal kapcsolatos mutatók jellemzően pozitív folyamatokról tanúskodnak, 5%-kal emelkedett a könyvtárban a beiratkozott olvasók száma. A látogatások száma 8%-kal, a csoportos látogatásoké 55%-kal haladta meg az előző évit. A kölcsönzött dokumentumok száma is emelkedett, 2017-ben 361.698 könyvtári egység volt az egy évvel korábban mért 353.709-cel szemben.

Összegző megállapítások:

2018-ban a következő területekre kell kiemelt figyelmet fordítani:

- Az intézmény személyi állományának megerősítése, megoldás keresése az állandósult létszámhiányra;
- A regisztrált használók számának további emelése, a használati mutatók emelkedésének megőrzése;
- Az állománygyarapításra fordítható összegek növelése, a gyűjtemény frissességének megtartása.
- Pályázat a Minősített Könyvtár címre. Az önértékelés KMER alapján történő elvégzése, a minőségmenedzsment szemlélet megtartása és kiterjesztése;

- A pályázati tevékenység megtartása, újabb pályázati források keresése.

Munkaterv

A könyvtár megfelelő szakmai programot alakított ki 2018-ra. A könyvtárhasználati mutatók tervezése mérsékelt optimizmusról tesznek tanúbizonyságot. Az intézmény szemmel láthatóan törekszik az új használók megnyerésére. Jelentősebb bővülést vár a könyvtár mind a megvalósított programok, mind az azokon résztvevők számát illetően. A tervezett programkínálat bőséges és igényes.

A szakmai program megvalósítása és a rendezvények nyomán a használói mutatók még tovább erősödhetnek.

A létszámhelyzet megoldásáról nem szól a munkaterv, nyilvánvalóan a fenntartó segítsége szükséges hozzá. Javasoljuk a fenntartóval történő egyeztetését és bízunk a pozitív előrelépés megvalósíthatóságában.

Az állománygyarapításra fordított összegek, a beszerzett és apasztott dokumentumok nagyságrendje tekintetében jelentős bővüléssel nem számol az intézmény.

A munkaterv alapján látható, hogy az intézmény folyamatosan érvényesíti napi működésében a minőségmenedzsment szemléletet és pályázni készül a Minősített Könyvtár címre.

A munkaterv megvalósításához sok sikert kívánunk!